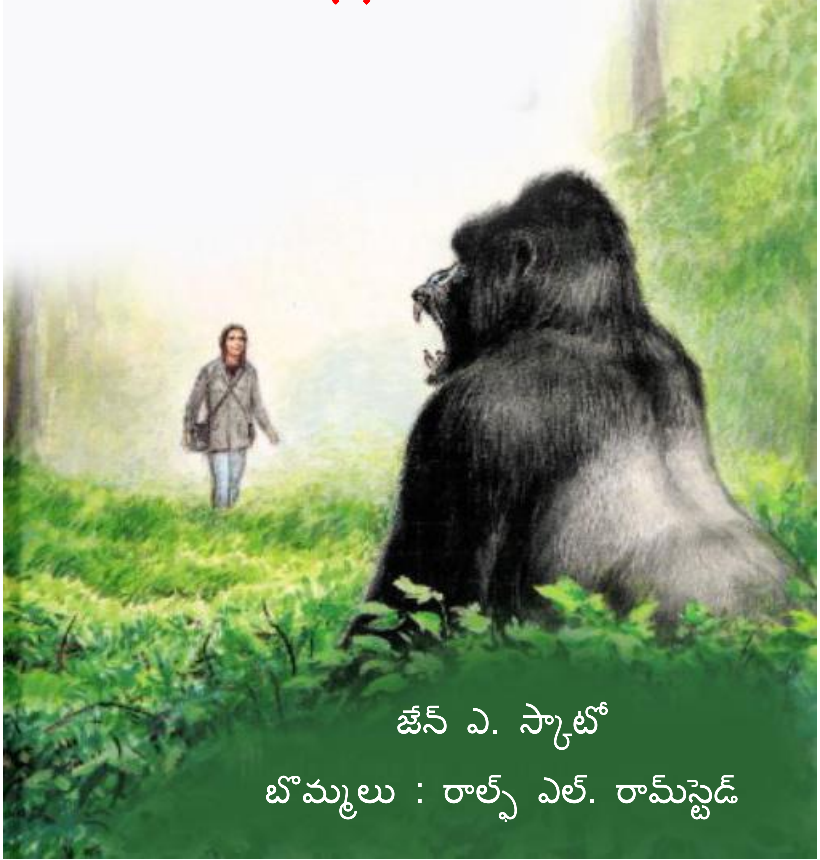
డయాన్ ఫోస్సీ మరియు పర్వత గొరిల్లాలు

జేన్ ఎ. స్క్యాటో

బొమ్మలు : రాల్ఫ్ ఎల్. రామ్‌స్టెడ్

డయాన్ ఫోసీ

మరియు పర్వత గొరిల్లాలు

జేన్ ఎ. స్కాటో

బొమ్మలు : రాల్ఫ్ ఎల్. రామ్‌స్టెడ్

లూయిస్‌విల్, కెంటకీ 1960

“ఇది న్యాయం కాదు,” అని డియన్ అనుకుంది.“మేరీ ఆఫ్రికాకు సఫారీకి వెళుతోంది,నాకూ వెళ్లాలని ఉంది!”డియన్ ఫోస్సీ తన చిన్న ఇంటి ముందు మెట్లపై కెంటకీలో నిలబడి ఉంది.

పక్షులు పాడుతున్నాయి.సూర్యుడు ప్రకాశంగా వెలుగుతున్నాడు.కానీ 28 సంవత్సరాల డియన్ఆనందంగా అనిపించుకోలేదు.ఆమె ఇప్పుడే తన స్నేహితురాలు మేరీతో మాట్లాడింది.మేరీ చెప్పిన వార్తడియన్‌ను సంతోషపరచలేదు.డియన్ మెట్లపై నుంచి దూకింది.ఆమె పచ్చని పొలాల వైపు పరుగెత్తింది,మరింత వేగంగా, ఇంకా వేగంగా,ఆమె శ్వాస ఆడకపోయే వరకు.తర్వాత ఆమె పొడవైన గడ్డిలో పడిపోయింది.ఆమె మూడు కుక్కలు ఆమె వెనకాల పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాయి.అవి ఆమె ముఖాన్ని, చేతులను నాకాయి,ఆమె కూర్చొని నవ్వే వరకు.

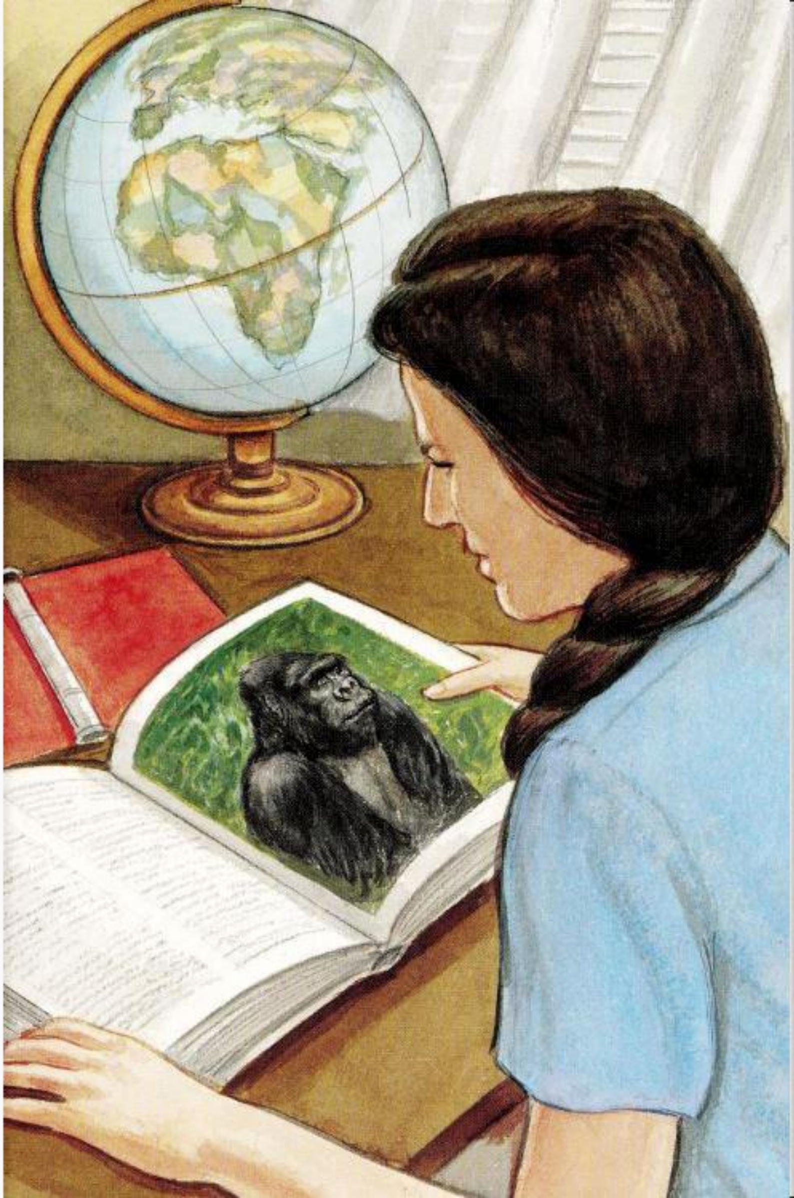
డియన్ చిన్నపిల్లగా ఉన్నప్పుడు తాను ఎంత ఒంటరిగా ఉండేదో గుర్తు చేసుకుంది.ఆమె తల్లి మరియు సవతి తండ్రి ఆమెకు పెంపుడు జంతువులు పెట్టుకోవడానికి అనుమతించలేదు.“ఇప్పటికైనా నాకు పెంపుడు జంతువులు ఉన్నాయి,” అని ఆమె అనుకుంది.డియన్ తన చుట్టూ ఉన్న కుక్కల స్నేహపూర్వక కళ్లలో చూసింది.ఆమెకు జంతువులు చాలా ఇష్టం.బహుశా మనుషుల కంటే కూడా ఎక్కువగా.

మేరీ ఆమె లేకుండా ఆఫ్రికాకు వెళ్తుండటం చాలా బాధగా ఉంది.అక్కడి అడవి జంతువులను చూడాలని డియన్ తరచుగా కలలు కనేది.కానీ ఆఫ్రికాకు వెళ్లడానికి చాలా డబ్బు అవసరం.కొన్ని సంవత్సరాల్లో వెళ్లేందుకు డియన్ డబ్బు సేవ్ చేయాలని నిర్ణయించుకుంది.

డియన్ ఆఫ్రికా గురించి పుస్తకాలు చదవడం ప్రారంభించింది.ఒక పుస్తకంలో పర్వత గోరిల్లాల గురించి చెప్పింది.కేవలం సుమారు 300 పర్వత గోరిల్లాలు మాత్రమే మిగిలి ఉన్నాయి.అవి ఆఫ్రికాలోని ఒక చిన్న ప్రాంతంలో జీవించేవి.వాటిలో చాలా పేటగాళ్ల ఉచ్చుల వల్ల గాయపడ్డాయి.కొన్నిసార్లు అవి చాలా తీవ్రంగా గాయపడిచనిపోయేవి.కొంతమంది పేటగాళ్లు గోరిల్లాలనుతమ కత్తులతో చంపేవారు.పర్వత గోరిల్లాలు త్వరలోనేశాశ్వతంగా అంతరించిపోతాయా?అలా కాకూడదని డియన్ ఆశించింది.ఆమె వాటి గురించి ఇంకా తెలుసుకోవాలని కోరుకుంది.ఆఫ్రికాకు వెళ్లినప్పుడు పర్వత గోరిల్లాలను చూడాలని ఆమె నిర్ణయించింది..

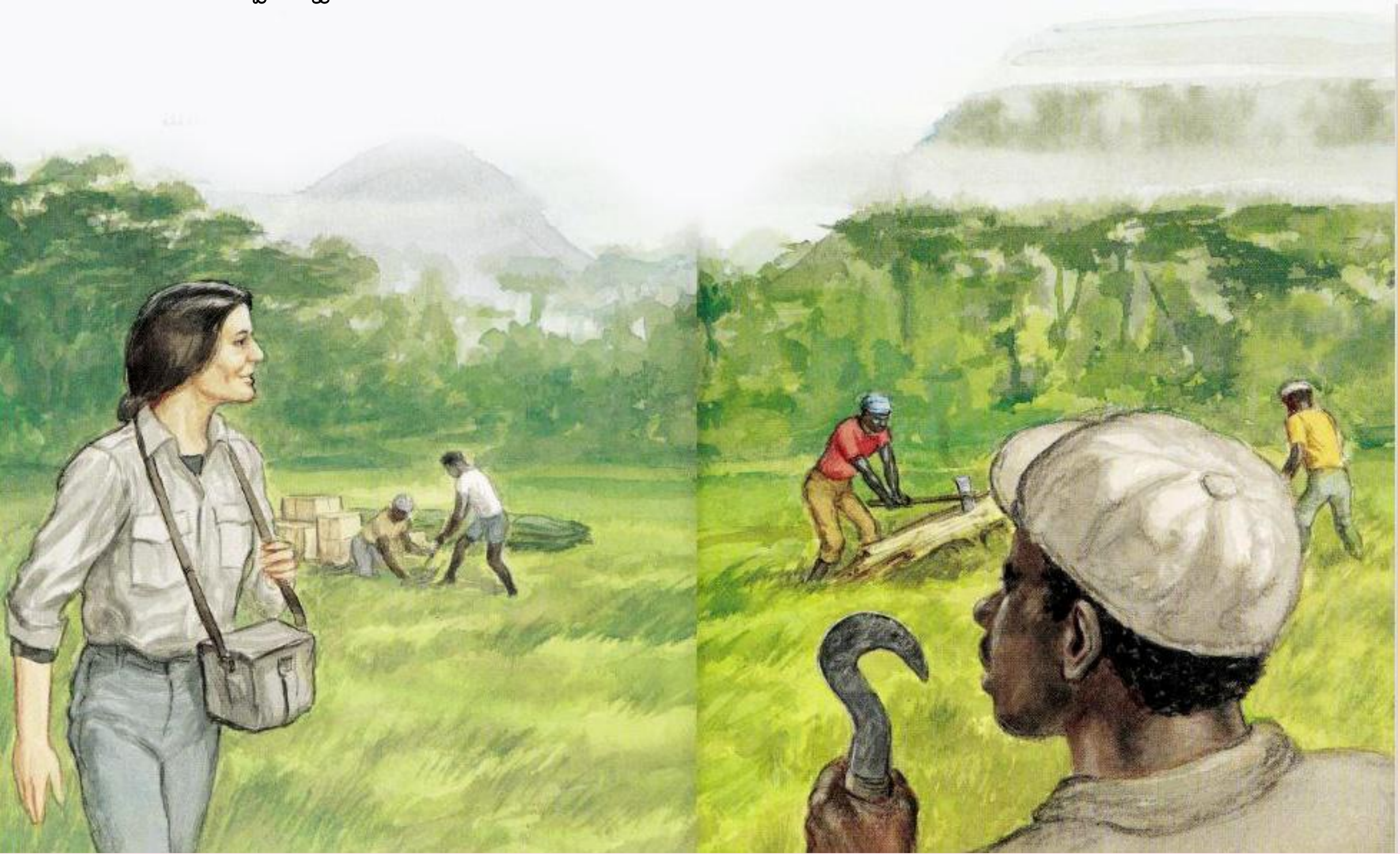
విరుంగా పర్వతాలు రువాండా, ఆఫ్రికా 1967

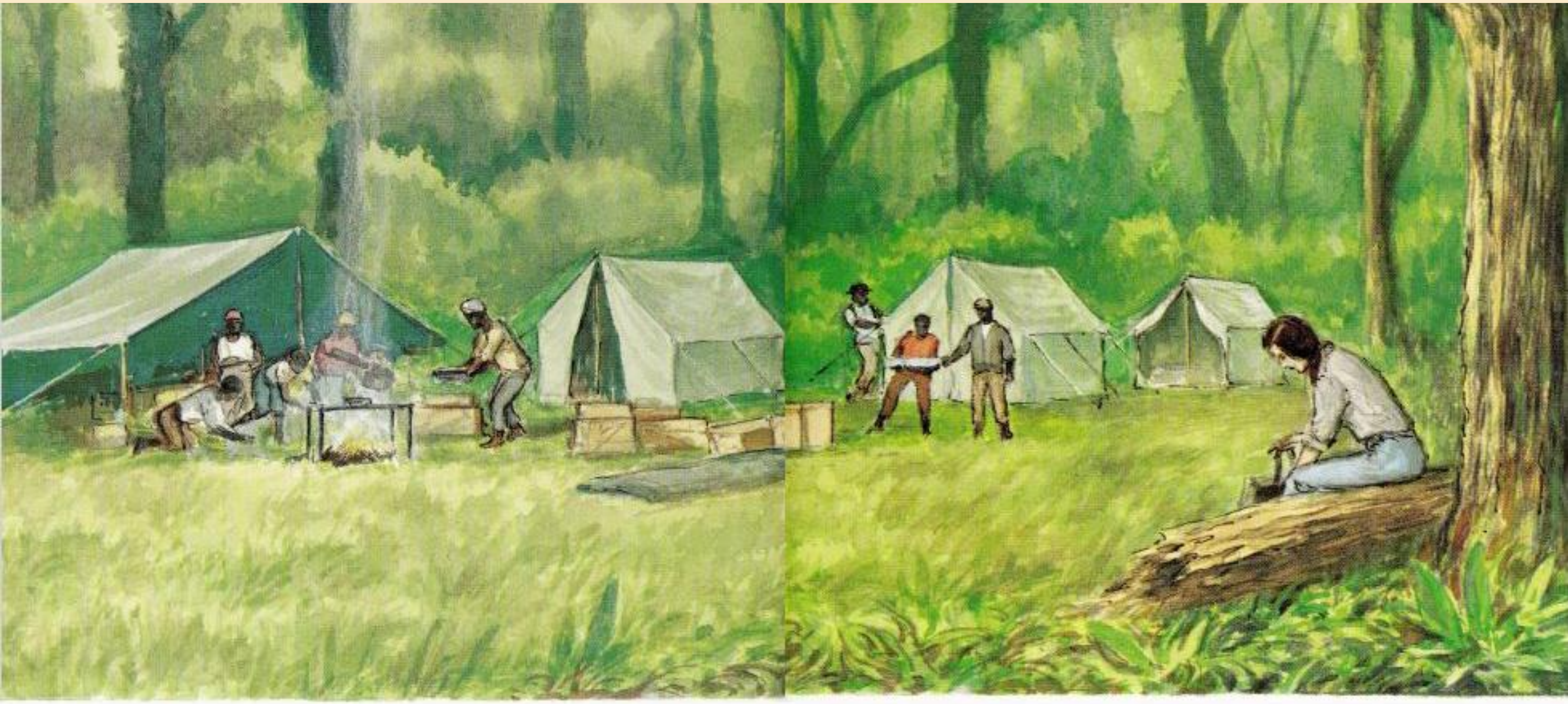
డియన్ మైదానాన్ని చూసిన వెంటనే,ఆమె హృదయం ఆనందంతో నిండిపోయింది.ఆఫ్రికాలో పర్వతాలు ఎక్కడంచాలా కష్టంగా ఉంది.ఆమె ఊపిరితిత్తులు పగిలిపోతున్నట్లుఅనిపించింది.

.ఆమె కాళ్లు, పాదాలు అలసిపోయి నొప్పిగా ఉన్నాయి.కానీ చివరికి ఆమె శిబిరం వేసుకోవడానికిఒక అద్భుతమైన స్థలాన్ని కనుగొంది.డియన్ తన భారమైన బ్యాగ్‌ను కింద పెట్టింది.ఆమె ఒక చిన్న వాగును కనుగొని,చల్లని నీటిని తన చేతులు, ముఖంపై చల్లుకుంది.

శిబిరం చుట్టూ చూసినప్పుడుఆమెకు ఎక్కడ చూసినా పర్వతాలే కనిపించాయి.ఆమె ఒక వైపు తిరిగికరిసింబి పర్వతాన్ని చూసింది.మరో వైపు తిరిగివిసోకే పర్వతాన్ని చూసింది.

ఆమె ఆ రెండు పర్వతాల పేర్లను కలిపి—కరిసోకే అని పెట్టింది.ఆ స్థలాన్ని అలా పిలవాలని ఆమె నిర్ణయించింది..

ఆమె సామాను మోసేందుకు సహాయం చేసిన పురుషులుశిబిరాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.వారు నిద్రించేందుకు గుడారాలు వేశారు.మంట వేసేందుకు చెక్కలు సేకరించారు.కొద్దిసేపటికి వారు ఆహారపు డబ్బాలను తెరిచారు.వంట వాసన మొత్తం శిబిరంలో వ్యాపించింది.

డియన్ ఒక పడిపోయిన దుంగపై కూర్చుంది.ఆమె అలసిపోయి, ఆకలిగా ఉన్నా,ఆమె సంతోషంగా ఉంది.కరిసోకే ఆమె కొత్త ఇంటిగా మారబోతోంది.ఆమె అక్కడ పర్వత గోరిల్లాలను అధ్యయనం చేయడానికి వచ్చింది.

డియన్ మైదానం ఆవల ఉన్న చెట్లను చూసింది.వాటి ఆకులు గట్టిగా ఒక తెరలా కనిపించాయి.అక్కడ నివసించే పర్వత గోరిల్లాలను ఆమె చూడలేకపోయింది.కానీ వాటిని వెతకడానికి ఆమె చాలా ఆత్రుతగా ఎదురుచూసింది.ఆమె మరుసటి రోజు ప్రారంభించబోతోంది..

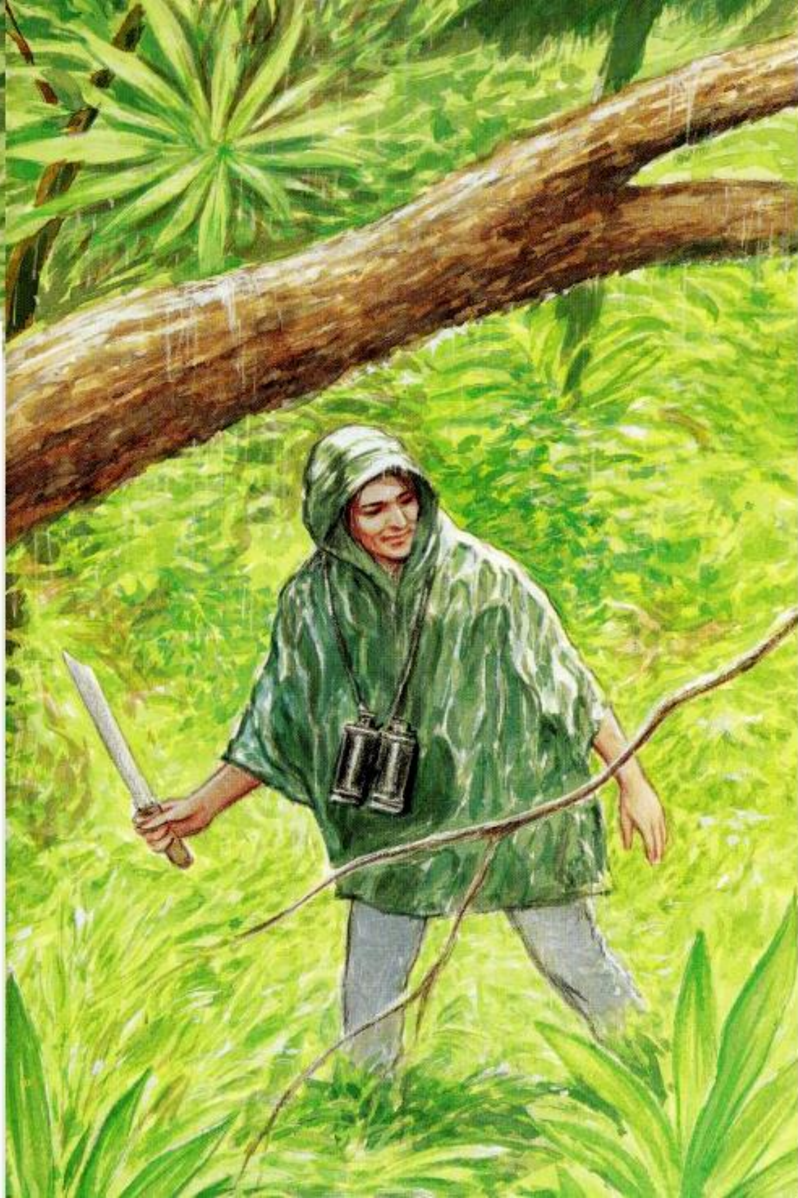
ఆమె గోరిల్లాలు చేసే ప్రతి పనిని రాసుకుంటుంది.వాటి ఫోటోలు తీసుకుంటుంది.వాటి చేసే శబ్దాలను టేప్‌లో రికార్డు చేస్తుంది.సుమారు 300 మాత్రమే మిగిలి ఉన్నందున,వాటిని సురక్షితంగా కాపాడటానికి డియన్ సహాయం చేయాలని కోరుకుంది.

గొరిల్లాలు

డియన్ అడవిలోని దారిలో నడిచింది.గోరిల్లాలను చూడటానికి ఆమె ఈ మార్గంలోఇప్పటికే ఎన్నో సార్లు వచ్చింది.జాగ్రత్తగా ఆమె తడిసిన ఆకుల మీదుగా అడుగులు వేసింది.ఆమె పెద్ద బూట్లు నిశ్శబ్దంగా నడవడానికి కష్టంగా ఉన్నాయి.కానీ అవి ఆమె కాళ్లను వెచ్చగా, పొడిగా ఉంచాయి.వర్షం తన బట్టలపై పడకుండా ఉండేందుకుడియన్ ప్లాస్టిక్ పోంచో ధరించింది.అయినా కూడా ఆమెకు చలి, తడిగా అనిపించింది.ఆమె మెడ చుట్టూ బైనాక్యులర్లు వేలాడుతున్నాయి.ఆమె జేబులో నోటుబుక్ మరియు పెన్ ఉన్నాయి.

డయాన్‌కు ఒక పెద్ద శబ్దం వినిపించింది.

ఆమె కదలడం ఆపి, పూర్తిగా నిశ్చలంగా ఉండిపోయింది.

అప్పుడు శబ్దం ఆగిపోయింది.

ఇప్పుడు ఆమెకు చెట్ల నుండి వర్షపు చినుకులు పడే శబ్దం మాత్రమే వినిపిస్తోంది.

డయాన్ మేల్కొని ఉంది.

ఆ శబ్దం గొరిల్లాలే చేసి ఉంటాయని ఆమెకు తెలుసు.

అవి ఆహారం కోసం చెట్ల మధ్య తిరుగుతూ ఉండాలి.

డయాన్ వాళ్లకు మరీ దగ్గరగా వెళ్లి భయపెట్టాలనుకోలేదు.

అకస్మాత్తుగా, మళ్ళీ కింద పడుతున్న శబ్దం వినిపించింది.

ఇప్పుడు డయాన్ తన పెద్ద కత్తిని ఉపయోగించింది.

ఆమె దట్టమైన మొక్కలను కత్తిరించి, మధ్యలో నడవడానికి చోటు చేసుకొంది.

ఆమె గొరిల్లాలతో పాటు నడవాలని కోరుకుంది.

భోజనం ముగించుకున్న తర్వాత, గొరిల్లాలు ముందుకు సాగిపోయేవి.

ఆమె జాగ్రత్తగా కొన్ని అడుగులు వేసింది.

గొరిల్లాలు అక్కడే ఉన్నాయి.

ఒక గొరిల్లా కుటుంబం ఒక పెద్ద చెట్టు కింద నిలబడి ఉంది.

అవి ఆకులు తింటున్నాయి.

వర్షంలో కొన్ని గొరిల్లాలు ఆకులు కోయడానికి తమ చేతులు పైకెత్తాయి.

మరికొన్ని కాళ్ళతో, చేతులతో చెట్టు చుట్టూ తిరుగుతున్నాయి.

వాటి ముఖాలు వేర్వేరుగా ఉన్నాయి.

ప్రతి ముఖాన్ని గుర్తుంచుకోవడానికి, డయాన్ గొరిల్లాలకు పేర్లు పెట్టింది.

ఒక పెద్ద మగ గొరిల్లా చెట్టు కింద కూర్చుని ఉంది.

అతను డయాన్ కంటే చాలా పెద్దవాడు.

అతని పేరు బీథోవెన్.

ఎఫీ మరియు మార్చెసా తమ పిల్లలతో కలిసి అతని పక్కన కూర్చున్నారు.

ఇకరస్ మరియు పైపర్ దగ్గరలో ఆడుకుంటున్నారు.

డయాన్ చూడటానికి కూర్చుండగా, ఒక కొమ్మ విరిగింది.

బీథోవెన్ దూకాడు.

అతను డయాన్ వైపు చూశాడు.

అతని భారీ తల మీద ఉన్న వెంట్రుకలు నిక్కబొడుచుకున్నాయి.

అప్పుడు అతను తన ఛాతీని బాదుకోవడం మొదలుపెట్టాడు.

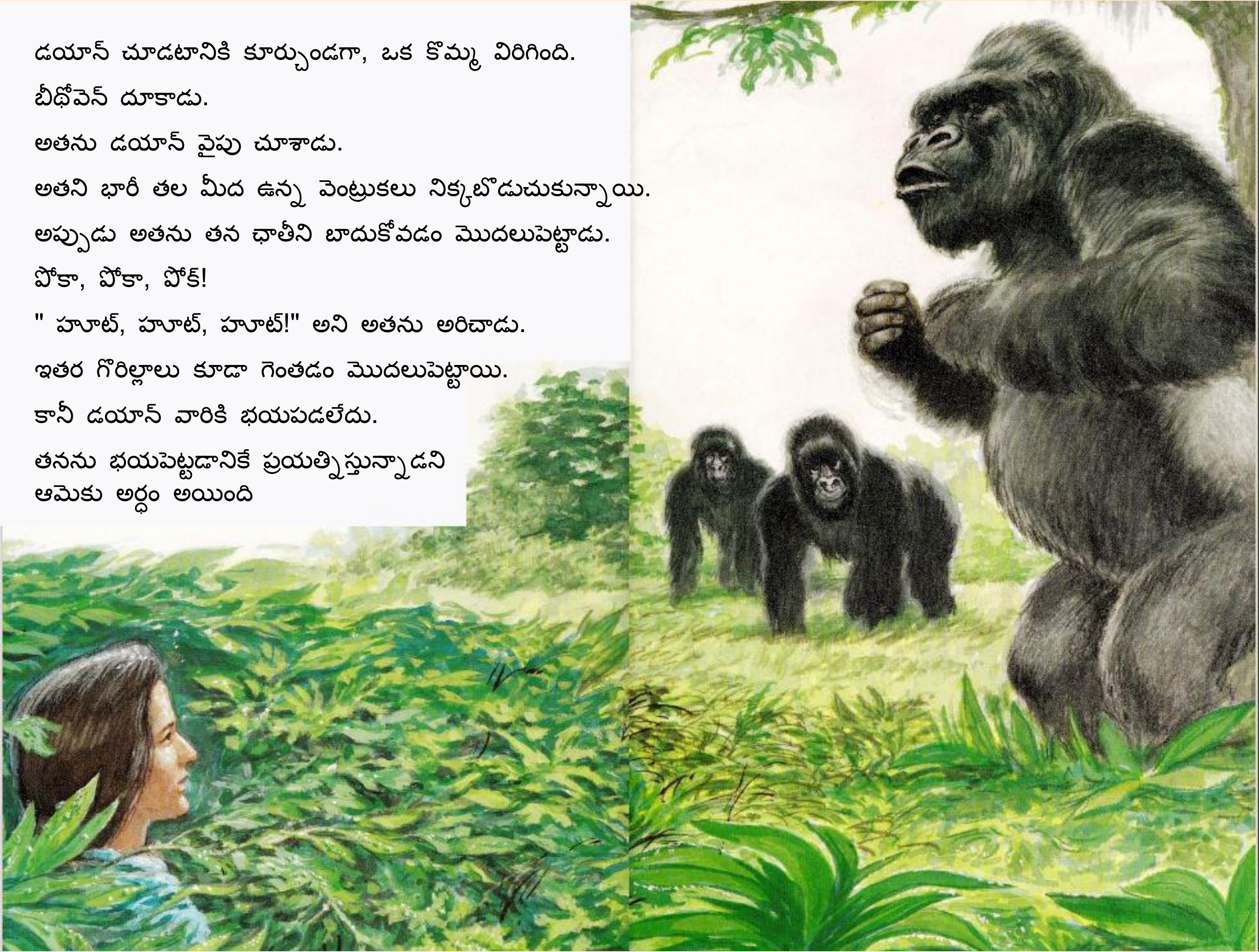
పోకా, పోకా, పోక్!

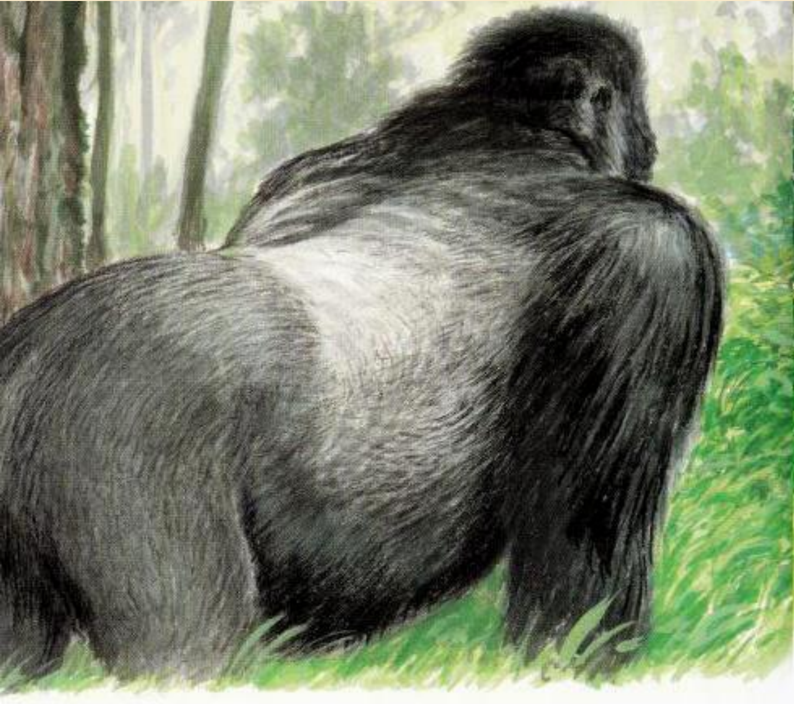
" హూట్, హూట్, హూట్!" అని అతను అరిచాడు.

ఇతర గొరిల్లాలు కూడా గెంతడం మొదలుపెట్టాయి.

కానీ డయాన్ వారికి భయపడలేదు.

తనను భయపెట్టడానికే ప్రయత్నిస్తున్నాడని
ఆమెకు అర్థం అయింది

నెమ్మదిగా, డయాన్ ఒక ఆకును చేతిలోకి
తీసుకుని, దాన్ని తింటున్నట్లు నటించింది.

బీథోవెన్ ఆమె వైపు చూస్తూనే ఉన్నాడు.

కొంత సమయం తర్వాత అతను మళ్ళీ
తినడం మొదలుపెట్టాడు.

కొద్దిసేపటికే గొరిల్లాలు అన్నీ ఆకులు తినడం
మొదలుపెట్టాయి.

ఆ జంతువులు సాధారణంగా సిగ్గరిగా, నిశ్శబ్దంగా
ఉంటాయని డయాన్ అర్థం చేసుకుంది.

గొరిల్లాలు బెదిరిస్తే తప్ప మనుషులపై దాడి
చేయవు.గొరిల్లా కుటుంబాలు గుంపులుగా

అవి ఆకులు తింటాయి, జంతువులను లేదా
మనుషులను కాదు.

డయాన్ తన జేబులోంచి నోట్‌బుక్, పెన్ను
తీసుకుంది.

ఆమె గొరిల్లాలు చేస్తున్న ప్రతి పనిని చూసి
రాసుకుంది.

ఆ రాత్రి, డయాన్ చాలా ఆలస్యంగా మేల్కొని ఉంది.

ఆమె చిన్న గుడిసె లోపల, ఆ లాంతరు చీకటి రాత్రిలో వెలుగును సృష్టించింది.

బాత్రూం, లేదా టెలివిజన్

ఆమెకు ఆ వస్తువులు అక్కరలేదు.

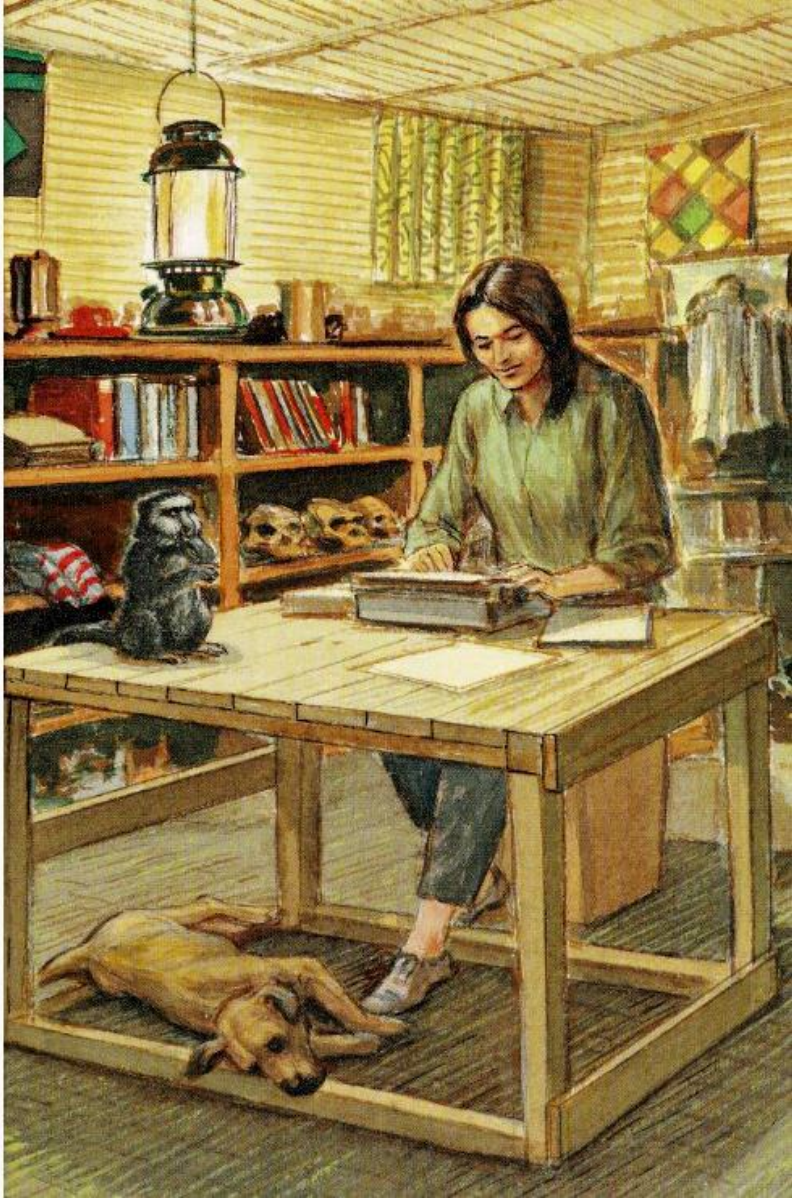
ఆమె తడి బట్టలు ఒక చిన్న నూనె హీటర్ మీద వేలాడుతున్నాయి.

ఆమె కుక్క, సిండీ, ఆమె కాళ్ళ దగ్గర పడుకుని ఉంది.

ఆమె పెంపుడు కోతి, కీమా, ఆమెటైప్‌రైటర్ దగ్గర ఉన్న బల్ల మీద కూర్చుంది.

ట్యాప్ ట్యాప్ ట్యాప్ ట్యాప్ ట్యాప్...

డయాన్ అడవిలో రాసినదంతా టైప్ చేసింది

ఆమె తన జీవితంలో చేసిన పనులన్నింటిలోకెల్లా ఇది అత్యంత కష్టమైనది.

ఆమె చేతులు, ముఖం మీద గీతలు ఉన్నాయి.

ఆమె కాళ్ళ కండరాలు నొప్పిగా ఉన్నాయి.

ఒక తీగ అతని చీలమండను లాగడంతో అది నొప్పిగా ఉంది.

కానీ డయాన్ దానిని పట్టించుకోలేదు.

ఆమె కారిసోక్‌లో సంతోషంగా ఉండేది.

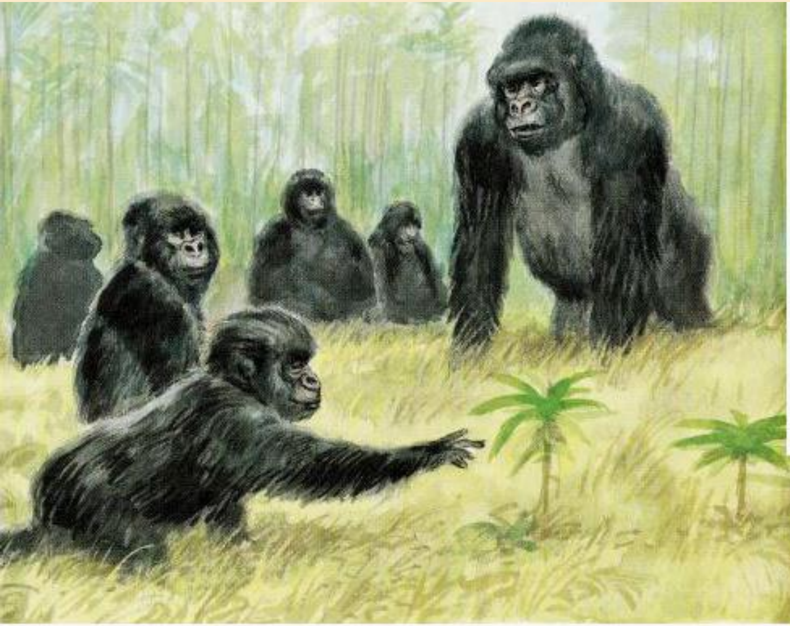

డిజిట్

ఒక రోజు, డయాన్ ఒక చెట్టు వెనుక నిలబడి ఉంది.

ఆమె తన దూరదర్శినితో ఒక గొరిల్లా కుటుంబాన్ని చూస్తోంది.

ఒక చిన్న గొరిల్లా ఆకుల మధ్య ఆడుకుంటోంది.

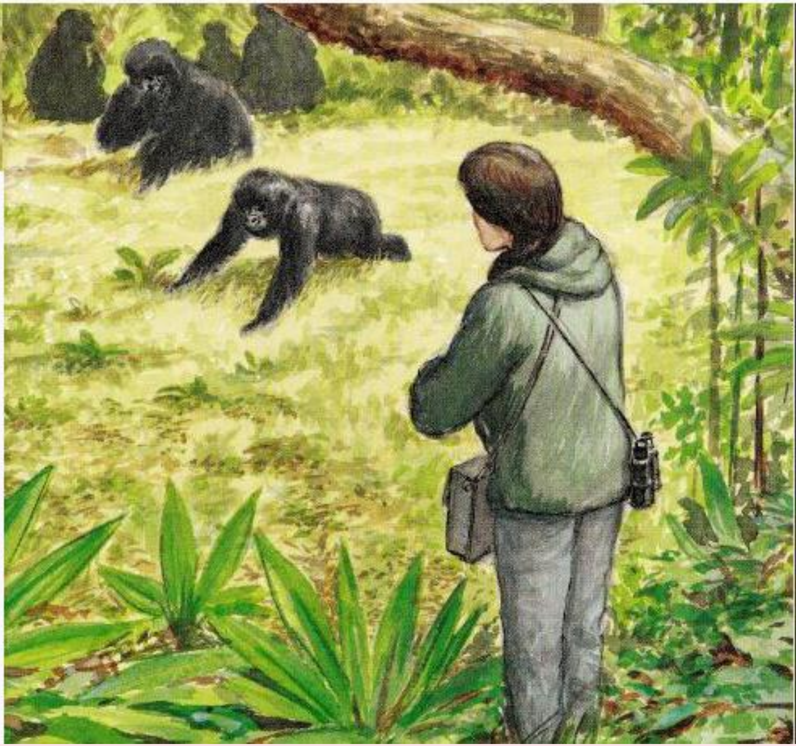
ఆ తర్వాత, డయాన్ అడవిలోకి వెళ్ళినప్పుడల్లా, ఆమె డిజిట్ కోసం వెతికేది.

ఆమె తరచుగా అతను ఒంటరిగా ఆడుకోవడం చూసేది.

ఆ కుటుంబంలో డిజిట్ వయసున్న మరో గొరిల్లా లేదు.

త్వరలోనే, డిజిట్ కూడా డయాన్‌తో డేటింగ్ చేయడం మొదలుపెట్టాడు.

అతను డయాన్ సందర్శనలను ఆస్వాదించినట్లు అనిపించింది.

ఈ చిన్న గొరిల్లాకు మధ్య వేలు వంగి ఉంది.

బహుశా అది ఎప్పుడో పాడైపోయి ఉండవచ్చు.

డయాన్ అతనికి డిజిట్ అని పేరు పెట్టింది.

అప్పుడు ఒక పెద్ద మగ గొరిల్లా డయాన్‌ను చూసింది.

"హూట్, హూట్!" అని అరిచింది.

అప్పుడు గొరిల్లాలు అన్నీ అక్కడి నుంచి త్వరగా పారిపోయాయి.

ఒక రోజు డయాన్ తనతో పాటు ఒక అద్దం తీసుకువెళ్ళింది.

అతను డిజిట్ కనుగొనే చోట అడవిలో అద్దం పెట్టాడు.

తర్వాత ఏం జరుగుతుందో చూడటానికి ఆమె దాక్కుంది.

డిజిట్ అద్దంలో చూసుకున్నాడు.

, పెదవులు మూసుకుని

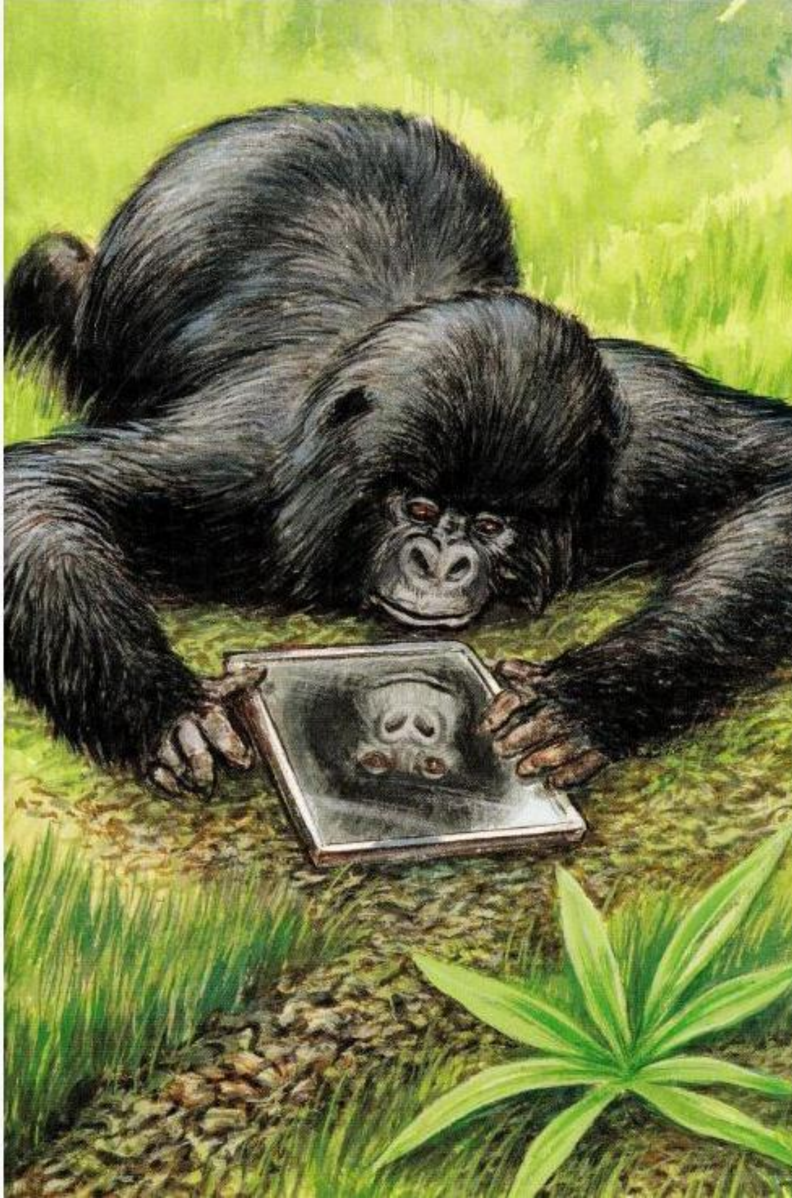
అప్పుడు అతను తన తలను అటు ఇటు తిప్పాడు.

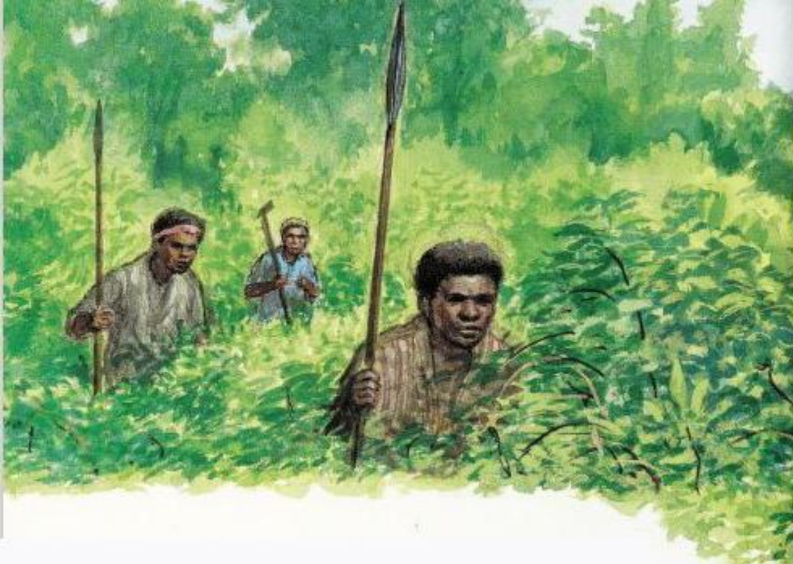
"అతను ఏం ఆలోచిస్తున్నాడో?" అని డయాన్ ఆశ్చర్యపోయింది.

డిజిట్‌కు వయసు పెరిగే కొద్దీ, డయాన్‌పై అతని ఆసక్తి తగ్గిపోయింది.

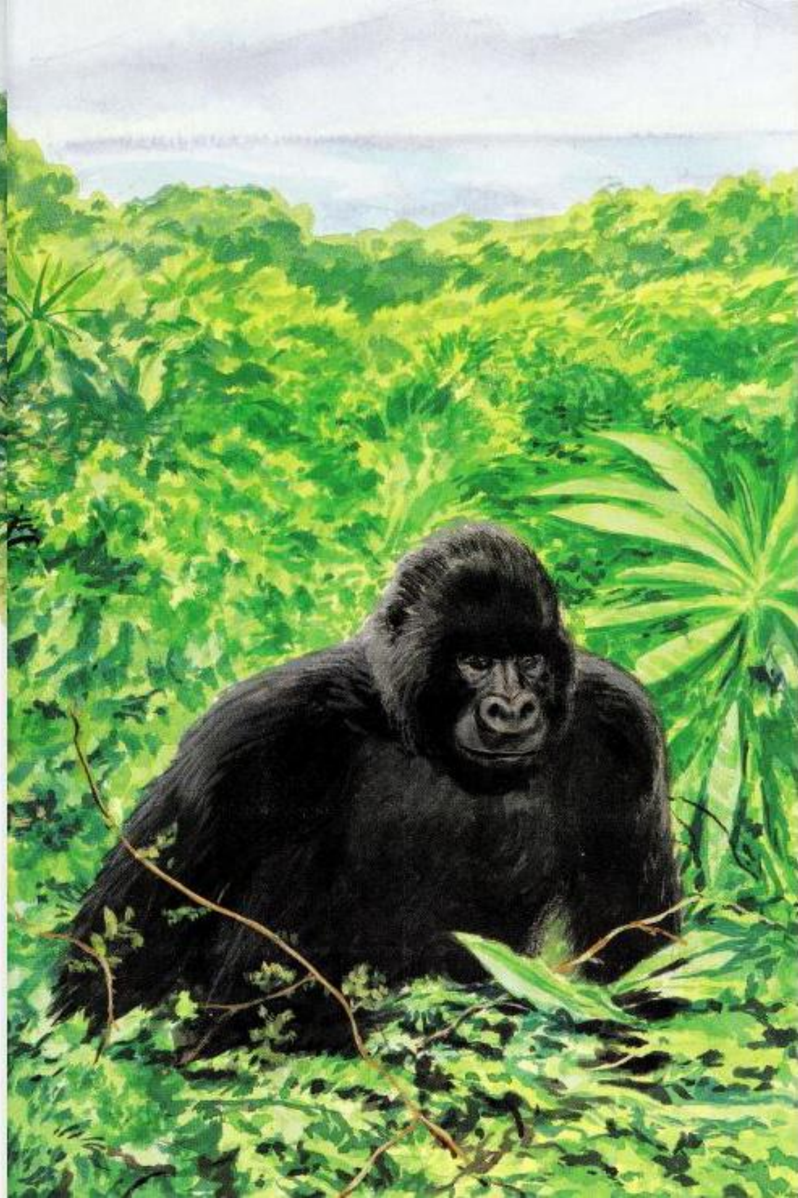
డిజిట్ తన కుటుంబానికి నాయకుడయ్యాడు.

కానీ అతను డయాన్‌కు ఇప్పటికీ చాలా ప్రత్యేకమైనవాడు.

సమస్య

రువాండా చాలా మంది జనాభా గల చాలా తక్కువ ఆహారం ఉన్న ఒక చిన్న దేశం.

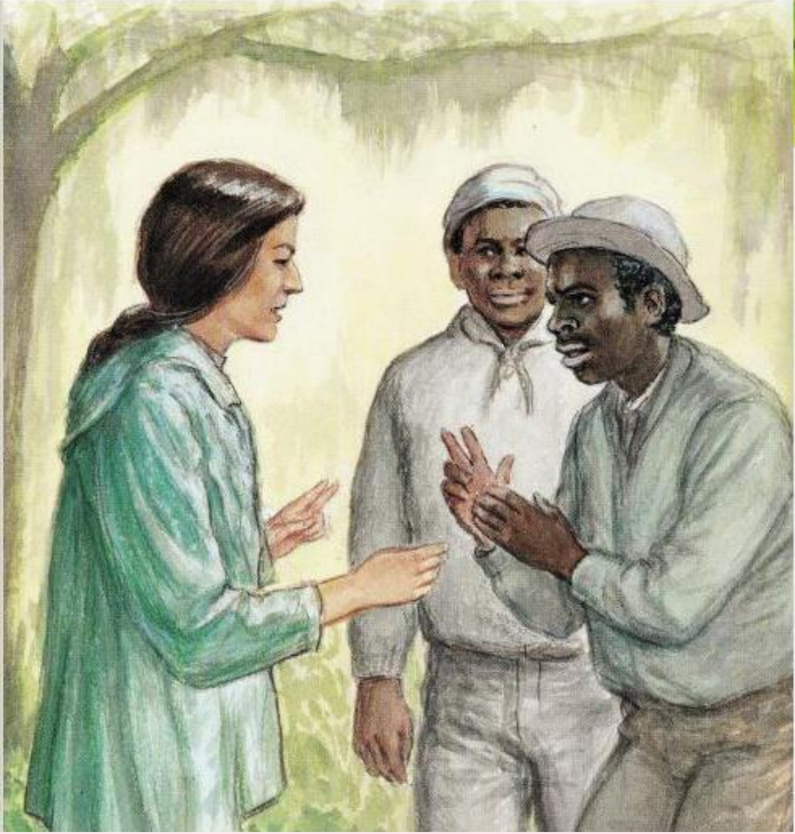
ప్రజలు ఆకలితో ఉన్నప్పుడు, వేటగాళ్ళు అడవులలో జంతువులను చంపేవారు.

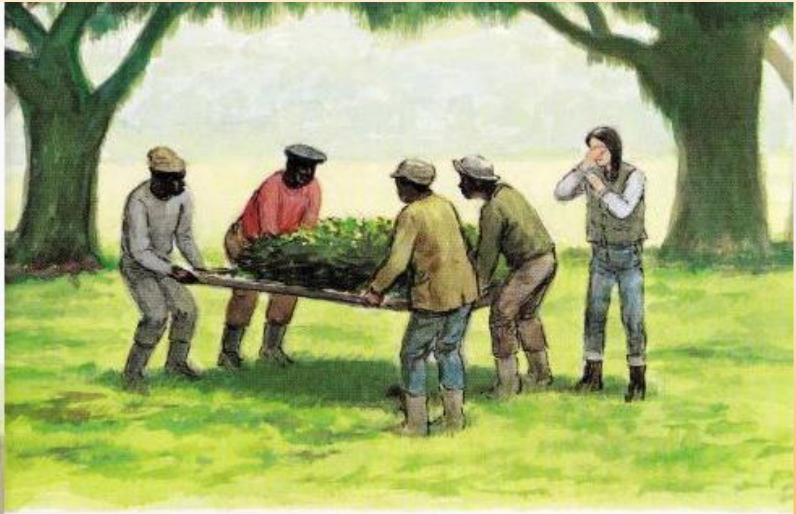
, అడవిలో గొరిల్లాలను వేటాడటానికి అనుమతి లేదు కానీ వారు అడవికి వేట కొరకు రావటం తప్పని పరిస్థితి

ఒక రోజు, డయాన్ కోసం పనిచేసే వ్యక్తులు వేటగాళ్ళు సమీపంలోనే ఉన్నారని ఆమెకు చెప్పారు.

వారు గొరిల్లాలను గాయపరచవచ్చని డయాన్ భయపడింది.

డయాన్ డిజిట్ మరియు అతని కుటుంబం కోసం వెతకడం ప్రారంభించింది

మరుసటి రోజు, డయాన్ మరియు ఆమె మనుషులు డిజిట్‌ను కనుగొన్నారు.

డిజిట్ తన కుటుంబాన్ని వేటగాళ్ల నుంచి కాపాడటానికి ప్రయత్నించాడు.

కానీ డిజిట్ చంప బడినది.

డయాన్ చాలా సేపు ఏడ్చింది.

డిజిట్ పదేళ్లుగా తెలుసు.

డిజిట్ ఆమెకు స్నేహితుడు.

కారిసోక్‌లో డిజిట్‌ను ఖననం చేయడానికి ప్రజలు డయాన్‌కు సహాయం చేశారు.

డయాన్ విచారంగా ఉంది, కానీ ఆమెకు కోపం కూడా వచ్చింది.

అడవిలో గొరిల్లాలను రక్షించి ఉండాల్సింది.

ఏ వేటగాడినీ అడవిలోకి ప్రవేశించడానికి అనుమతించకూడదు.

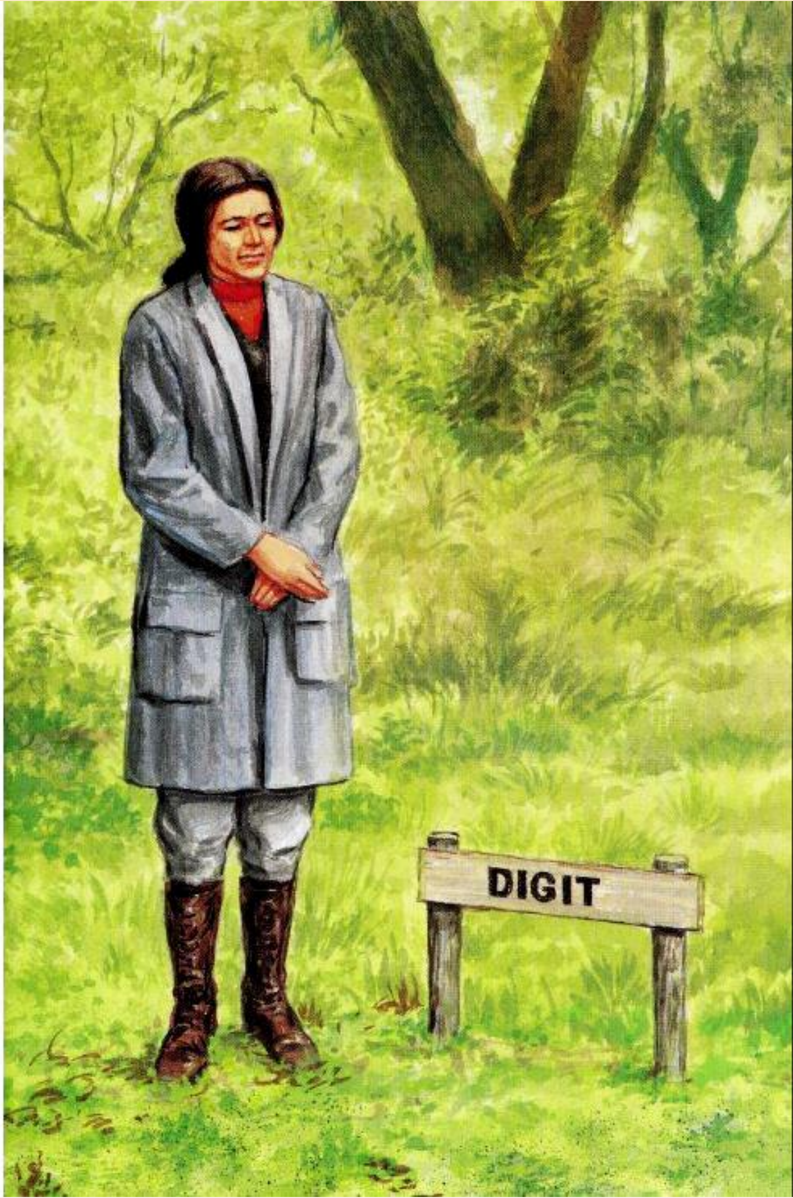
కానీ వేటగాళ్లను బయట ఉంచడానికి తగినంత మంది కాపలాదారులు లేరు.

" నేనే ఏదైనా చేయాలి," అని డయాన్ అనుకుంది.

ఆమె గొరిల్లాలకు సహాయం చేయడానికి ప్రజలను డబ్బు అడుగుతుంది.

ఆమె ఆ డబ్బును ఎక్కువ మంది గార్డులకు చెల్లించడానికి ఉపయోగిస్తుంది.

డయాన్ తన పథకానికి "డిజిట్ ఫండ్" అని పేరు పెట్టింది.

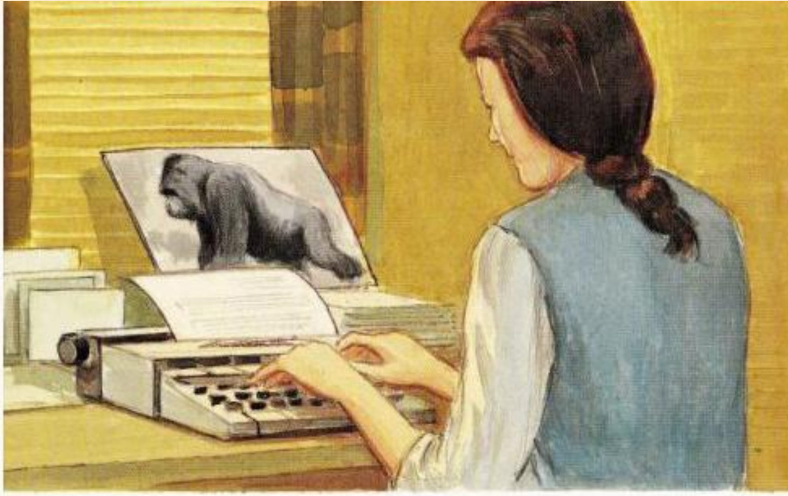
డిజిట్ చిత్రాలను టెలివిజన్‌లో చూపించారు.

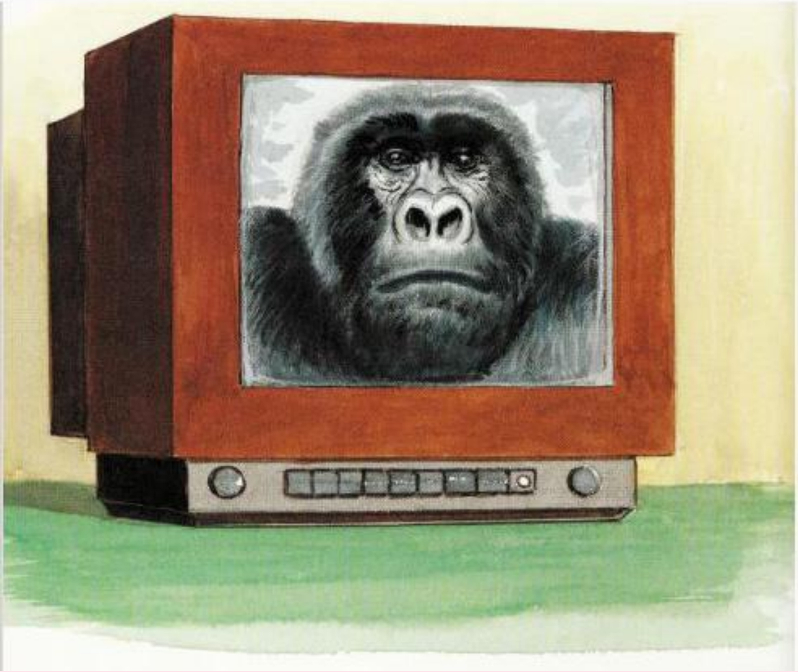
ఒక వార్తా వ్యాఖ్యాత డిజిట్ కథను చెప్పారు.

కొంతమంది గొరిల్లాలకు సహాయం చేయడానికి డబ్బు కూడా పంపారు.

అంత మంది గార్డులను నియమించుకోవడానికి

ఆ తర్వాత ప్రతిరోజు మరింత మంది వేటగాళ్ళు అడవికి రావడం మొదలుపెట్టారు.

తాను ఇంకేదైనా చేయాలని డయాన్‌కు తెలుసు.

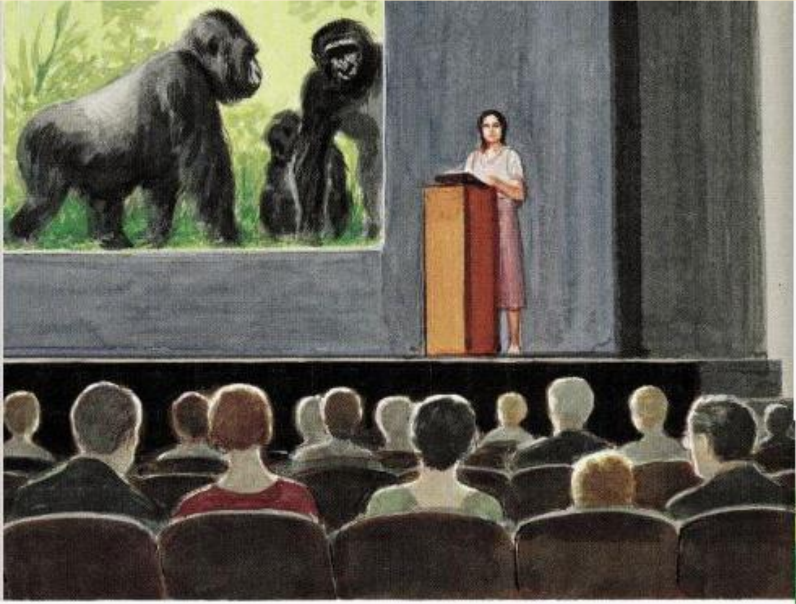
ఆమె వార్తాపత్రికలు, మ్యాగజైన్లలో గొరిల్లాల గురించి రాసింది.

ఆ తర్వాత ఆమెకు 'గోరిల్లాస్ ఇన్ ది మిస్ట్' అనే పుస్తకాన్ని రాసింది.

గొరిల్లాల గురించి అందరికీ తెలియాలని డయాన్ కోరుకుంది.

గొరిల్లాల సమస్యల గురించి ప్రజలకు తెలిస్తే, వారు కూడా వాటిని రక్షించడంలో సహాయపడతారు.

డయాన్ దాని గురించి ఖచ్చితంగా నమ్మింది.

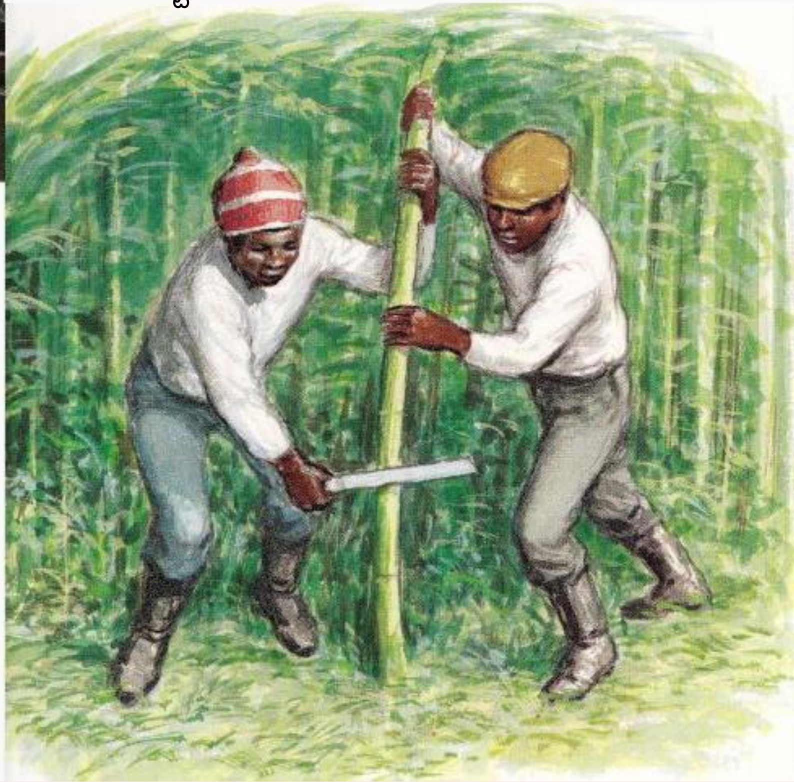

డయాన్ కారిసోక్‌కు తిరిగి వచ్చినప్పుడు, కళాశాల విద్యార్థులు ఆమెకు సహాయం చేయడానికి ముందుకు వచ్చారు.

ఆమె గొరిల్లాల గురించి కూడా అధ్యయనం చేసింది.

పార్కులోకి వేటగాళ్లు రాకుండా నిరోధించడానికి డయాన్ ర్వాండా వాసులకు శిక్షణ ఇచ్చింది.

వారు వేటగాళ్ల ఉచ్చులను కనుగొని వాటిని పగలగొట్టారు.

డయాన్ ప్రపంచమంతటా పర్యటించింది.

ఆమె వేటగాళ్ల గురించి ప్రజలకు చెప్పింది.

ఈ హత్యలు త్వరగా ఆగకపోతే, ఒక్క పర్వత గొరిల్లా కూడా బ్రతకదు.

జీవించాలని డయాన్ నిశ్చయించుకుంది.

ప్రజలు డయాన్ మాట విన్నారు.

ప్రజలు ఆమె కి సహాయం చేయాలనుకున్నారు.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రజలు డయాన్ పుస్తకాన్ని చదువుతున్నారు.

రువాండా ప్రజలు కూడా ఇప్పుడు తమ గొరిల్లాల గురించి గర్వపడ్డారు.

18 సంవత్సరాల పాటు పర్వత గొరిల్లాలను రక్షించడానికి కృషి చేశారు.

గొరిల్లాలకు చివరకు బ్రతికే అవకాశం లభిస్తుందని ఆమె నమ్మింది.

ముగింపు మాటలు

డయాన్ ఫోస్సీ 1985 వరకు పర్వత గొరిల్లాలతో తన పనిని కొనసాగించారు. ఆ తర్వాత, డిసెంబర్ చివరిలో, డయాన్ ఫోస్సీ హత్యకు గురయ్యారు. ఆమె వయస్సు 53 సంవత్సరాలు. గొరిల్లాలను వేటాడే ఒక వేటగాడు ఆమెను చంపాడని కొందరు నమ్ముతారు. కానీ ఆమె హంతకుడు ఎప్పటికీ దొరకలేదు. మూడు రోజుల తర్వాత,

కారిసోకేలో ఆమె గడిపిన 18 సంవత్సరాలలో, డయాన్ పర్వత గొరిల్లాల గురించి మునుపెన్నడూ ఎవరికీ తెలియని విషయాలను తెలుసుకుంది . మరియు డయాన్ తాను నేర్చుకున్న విషయాలను ప్రజలతో పంచుకుంది. ఆమె రాసిన "గొరిల్లాస్ ఇన్ ది మిస్ట్" అనే పుస్తకాన్ని వేలాది మంది చదివారు.

శాస్త్రవేత్తలు ఇప్పటికీ కారిసోకేలోని గొరిల్లాలపై అధ్యయనం చేస్తున్నారు. కాపలాదారులు గొరిల్లాల ఆవాసంలోకి వేటగాళ్లు రాకుండా అడ్డుకుంటారు. అనేక దేశాల నుండి ప్రజలు గొరిల్లాలను చూడటానికి రువాండా అడవులను సందర్శిస్తారు. మరియు డయాన్ ఫోస్సీ లేకపోతే, పర్వత గొరిల్లాలు శాశ్వతంగా అంతరించిపోయేవని నమ్ముతారు

ముఖ్యమైన తేదీలు

1932 జనవరి 16 న, కాలిఫోర్నియాలోని శాన్ ఫ్రాన్సిస్కోలో డయాన్ జన్మించింది.

1935 – డయాన్ తల్లిదండ్రులు విడాకులు తీసుకున్నారు.

1937 – డయాన్ తల్లి పునర్వివాహం చేసుకుంది.

1954 - డయాన్ కళాశాల నుండి పట్టభద్రురాలై కెంటకీలో ఉద్యోగంలో చేరింది.

1963 – డయాన్ మొదటిసారి ఆఫ్రికాను సందర్శించి, ఆదిమానవుల అవశేషాలపై ప్రత్యేకత కలిగిన శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ లూయిస్ ను కలిసింది

1966 – పర్వత గొరిల్లాలపై అధ్యయనం ప్రారంభించడానికి డయాన్ ఆఫ్రికాకు తిరిగి వచ్చింది.

1967 - డయాన్ రువాండాలో కరిసోక్ పరిశోధనా కేంద్రాన్ని స్థాపించారు.

1974 – డయాన్ కేంబ్రిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయం నుండి తన డాక్టరేట్ పట్టాను అందుకున్నారు.

1983 – డయాన్ రాసిన " గోరిల్లాస్ ఇన్ ది మిస్ట్ " అనే పుస్తకం ప్రచురించబడింది.

1985- కారిసోక్‌లో డయాన్ హత్య కు గురి అయ్యింది